

TRẦN-DẮC-NGHĨA
TỔNG-LÝ
Giá bán nhứt trình
BỘN QUỐC-NGŨ:
Trọn năm.....5\$00
Sáu tháng.....3 00
BỘN LANGSA:
Trọn năm.....8\$00
Sáu tháng.....2 00
BÁN CHUNG HAI BỘN
Trọn năm.....7\$00
Sáu tháng.....4 00

AN-HA-BÁO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-Y DU COURRIER DE L'OUEST

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG Boulevard Delanoue - Cantho

TRƯƠNG-QUANG-TIỀN
CHỦ-BÚT

Về việc mua bán hay là mua nhứt-trình xin đề thơ cho M. TRẦN-DẮC-NGHĨA

Lúc mua báo xin các ngài chiếu cố, gởi số tiền luôn, hồn-quản lấy làm cảm.

Những bài gởi đến không đăng lên báo được thời không lệ trả lại, xin các ngài lưu ý.

LỢI HẠI VỀ ĐỒNG TIỀN

Hỏi các nhà hào-phú xa-xi

Le riche miséricordieux n'est pas simplement un homme, c'est la Providence elle-même rendue visible, et appliquée d'une manière sensible au bonheur du monde.

Labbe Poule

Người giàu như-từ chẳng phải là thương nhân, ấy thành ý Thiên-cơ để chỉ cho ta cầu hạnh-phước dưới thế gian này vậy.

THƯA CÁC ÔNG,

Trước khi tôi cầm viết mà tỏ về sự giàu có nó hai người là thế nào, lợi người là bao nhiêu, tôi đã chẳng hiểu rằng trong đầu luân thuyết phải có kinh long một đôi ông sao? Song nghĩ cho rồi, tiếng trách móc của chư ông ngày nay, đâu có thể làm cho chùn chát lòng tôi, tôi cũng chẳng phiền.

Mấy ông đang lúc sa-dầm cuộc-vui, có lẽ đến khuyên lơn thì kẻ ấy tưởng mình làm một sự phải, chờ thất không khác gì đưa tay vào lửa. Nhưng không lẽ mấy ông cứ ở trong trường mà mong hoài, chớ sao có ngày mấy ông cũng an-nan thì lợi chưa chát ngày nay sẽ là một vị quốc-bố-lão, một thứ mặt ngọt vậy.

Nay mấy ông đang lúc-Trời, lửa cả mưa-gia, tiền cả thảy sát tủy là nói lời Trời, chờ cơn dầm-sương, chầy-nắng, mới gầy dựng nên một cái gia-sống to tát như thế. Còn lấy công khó làm ra có nên lãng phí chăng? Hồi đến câu này tôi đã nểnh chớ ông cho là câu cợt. Kuông-phải cợt, thật là gay. Nếu xét cho đến cùng, thêm kiếm sự thật thì chớ chớ ông thấy rõ, vì nếu không quá vậy sao nhiều nhà hàng-sang trong Nam-kỳ ta tiêu-diệt, bà Cerle Chlôn sinh-viên nhà thanh-lão đập đầu lư khách, nghề buôn duy, bán sặc rất thịnh vượng?

Nay chư ông ngồi trong nhà, quanh tưng-sáo-phủ, máng chè, bàn ghế ngỗn-ngào, bữa ăn thì bàn vật thực, lên xe xuống ngựa, vui sướng trăm bề lại thêm trà-diệu, trầu-diệu. Mấy các ông có như thế không? Ngoài ngõ ngó tới ngó tới k ông nhà ở, không cơm ăn, không chiếu nằm, quần áo tả lơi; người vẫn-noe muốn là một pho sách dạy dân cho thanh-phong mỹ-tục; kẻ thiện tâm muốn đem hết tài sản để hay mình mà cũng nên cứu độ người, chờ các ông như vậy khó cho được. Sao không lấy tiền xa-xi quĩ là là mà bắt chước bên Âu-châu, lập một thư viện cứu khổ-dân, dành phần trăm để giúp kẻ thiện-tâm, để chi người nghèo? Khó chi chuyện đó. Vì như ông X. muốn lập một phần trăm để thưởng kẻ văn-học, người

thiện-tâm, thì rao trước trong các báo. Phần thưởng chia ra làm mấy, hoặc là mấy hàng v. v. để thưởng cho những vị nào hay được một hôm may mắn, hoặc trước lúc một cuốn sách chi hay có thể ích lợi cho xã-hội.

Trước khi lãnh thưởng thì những người ấy phải đến Hội-Kiểm-đoạt coi tài có xứng đáng chăng?—Hồi sẽ có năm ông, ba ông văn-học đã khảo về luân-thuyết, vài ông chuyên môn nghề nghiệp để bác các nghệ. Như ông X. lập ra phần thưởng ấy thì để «Prix de X.» như «Prix de Nobel» để thưởng những bậc văn-tục bên Thái-lây vậy. Còn như bà Fougeret và bà Gastorel lập nhà thưởng để ở tại Paris đã cứu biết bao là kẻ nghèo trong lúc thái-sân không nơi trú ngụ, an ủi biết mấy có gái bị người đánh lừa chữa oan.

Hai bà với ông Nobel này đã thác, mà tên tuổi vẫn còn sống mãi trong lòng người đời.

Thiện-tâm sung-phụng, người nghèo khổ cầu-kính. Còn gì là quý bằng!! Trong trận cười, lúc hưng chí, các ông vẫn dầm dề oan-vàng sao không lấy cái ấy mà nơi người hầu giúp cho xã hội mình, để thỉnh danh khỏi mục? Ồi thôi! giàu mà biết đến kẻ nghèo thì biết bao nhiêu là quí! quí là vì đồng bạc mình cầm được chỗ nghỉ ngơi. Nó nuôi chi anh hùng, làm cho chài con tron dao, ráo nước mắt kẻ nghèo vợ người tron tiệt, có cái đáng trịnh anh em tương-phùng, bạn bè tron cái cái địa vị người giàu vậy! Mà lúc của ấy ở tay xa-xi thì chính là một thứ gương rất bền, chẳng phải thành gương để báo-thủ quẻ-vĩ, bình được quyền lợi mà thật sự là một thứ gương để hại quách xã-hội hàng ngày.

Về quẻ quán-trút gần hai tháng, đêm vắng về thường khi trò chuyện với một đôi bạn có chí nghiệp thành-ai-quốc-trục-ngôi, bạn than rằng cách đời xứ Cầu-thơ ta cuộc giàu nghèo như bọt nước giữa dòng, như tuyết đọng trước cửa, thấy đó mất đó không biết cứ làm sao? Lúc bấy giờ tôi ngó bắt ngác nhiều, song chính xét thời-lượng chẳng chi ngoài các cơ trước kia; người mình phần nhiều thật giàu đem trăm ngàn đó một trái cười, thua một sống bạc, nhưng không bao giờ giảm đem lợi dụng về việc công-ích cho nhau. Nhân vì tôi lo-giành-nhiệt vậy nên có mấy lời báo, ước trông chờ quí vị biết cho.

P. T. M.

Phê bình: Thật thế! cứ lấy theo tình trạng của xã-hội ta mà gay, thì tưởng khi bài của M. P. T. M. không phải là nói quá. Những nhà đại phú mà tiêu

VĂN UYÊN

Kỷ-hữu: Trương-quang-Tiền.

Chẳng ngờ thời, như lá: dẫu,
Gương lên khi khỏa lại càng đau.
Rằng non-nước duyên hảo-kết,
Bỏ đất-trời soi trước-phu.
Vàng-đá dầu pi gan vô-trụ,
Nư-nân chưa được phong-lưu.
Này người tri-khây xin hỏi:
Có dám chỉ nh một cái sầu??

Nguyễn-hoành-Thu

Ông-phu Đình-hoa L.X.

BỘ VẬN

Gửi chi gan ruột nỗi ban đầu?
Mà đã thăng đau ứa công đau!!
Trời đất vẫn còn trong nhứt-nguyệt,
Hồn-ho giảm nỗi cơ công-phu.
Càng-không khéo để duyên hồ thi
Tạo-hóa ghen gì kịch thương lưu??
Trần lụy châu luân, vánh gió bụi,
Lạ tại tư nghĩ: cái di sầu???

Trương-quang-Tiền

Triệu Nữ.

Thấy mặt rồi lòng buồn ước ao
Cánh trường xuân-bảo nào chiêm bao
Lòng ngao-ngao lòng tay-cánh vắn,
Mắt mơ-tưởng mắt cợt-rưng cao.
Đài gương soi thấu lòng chàng nhỏ?
Nặng gánh tương-tư đoạn ruột xào.

D.A. Biênhoa.

Hoài tình

Thấy đó trao lời kho nỗi trao,
Tóc-tơ ràng-buộc biết dường bao.
Thất thư màng phùng trăm chiều rồi,
Gương-gạo canh gà chính khúc đau.
Nên nói vô cớ e khó bước,
Hải-trời tin nhận gởi thăm nhau.
Gin lòng xin đó bên đình sắt,
Sầu trước đường chờ trước với sau.

H.B. Bécá (H-II-)

&y&y&y&y&y&y&y&y&y
tặng một cách vô danh như thế là cũng bởi sự xa-xi không biết đâu là bài là bở. Mà kinh-tế, thực-nghiệp, học-thuật, tôn-chỉ là con đường tiến bộ trong nước còn đói-trẻ, ruộng dầm xa người, chính công-bi là n chưa có gan ruột thương-nhau. Tôi dám nói là người mình không thương-nhau, tôi cũng không ngại gì mà nghị luận rằng câu chuyện thương-nhau của người mình là câu chuyện lừa dối đến đỗi.

Mà muốn nói cho chí-thi trước nên có trọng-nghĩa rồi chỉ đưa một. Một người ấy có thể là biết yêu-nhau mà thôi. Chỉ báo-quan rằng ngày thường khua-chuồng cách tình, thế mà càng chub tình thì xem qua dường như người mình lại càng lấy ấy làm một giống bả-âm-tai, đã được công-ngon giết.

Nhưng tưởng chừng như người người giết ấy mà nào lại, vậy nên xin dâng bài của M. P. T. M. ra đây, hóa là cứ khua mãi cũng giết mình rồi đây.

Trương-quang-Tiền

Chuyến mua

Bộ phương mù-mịch bụi hồng bay,
Vút-vút luống giồng gặt cổ cây.
Lộp-lộp mây giăng trời ảo-mát,
Ù-ù gió thổi đất-ra oi.

Thuyền chày lướt sóng ngư-trâm bề,
Xe đạp hối gĩa thú phi-bầy
Nhấn chóp từ lung non-bước khách,
Yếm liềm buội-cắt bột mưa bay.

Hiệp-Duyệt (Biênhoa)

Thi tặng ông Đình-dị-nhơn làng Hiệp-An Cầu-Kê.

Phủ thơ như ông thả di-thương,
Quả nhiều dài các xuất-vân-chương.
Phong lưu Đường-Tạ nam sơn chầu,
Niên kỷ xuân thu bắc hải cương.

Kiểm ngọc thỉnh danh long-quốc-trung,
Quả tang hồng tử mắng đình-hương.
Cán-giang nhơn vật đương kiem-trọng,
Cầm-vận thưng dụng tuệ-nguyệt-trương.

Trương-Canh Qiantho

Hựu quốc âm ngữ vận.

Bạo chơi nam bắc khắp dờng tây,
Phủ thơ như ông ít kẻ tây.

Bành-tổ xuân thu trời chói-rạng,
Dương-Công sư nghiệp tiếng xưa nay

Tôi cũng như ông một đóa hoa duy,
Lời cũng như ông một đóa hoa duy.

Mỗi biết sang giàu là phước hâu,
Tiếng cảm sáu tỉnh thấy khen hay.

T.C.

Khởi hải

Một bữa, trái da trên cao rất xuống để lấy tay năm môi sặc hết một bên. Năm giận bảo rằng: lão khốn kia tôi không chọc ghẹo, có gì lại ý mình như thế?

Ước anh vẫn biết tôi; nên nhìn lạng đi là xong. Anh vẫn là tay ở nơi thấp thờ hèn mặt tôi dẫu để nên anh, tướng cũng rõ ràng, chẳng hơn để đến chiều tôi anh lại tăng rá thành buổi đất thì càng rõ ịch hơn. Năm giận mắng rằng: Lão nói sai đây! tôi tuy nghèo hơn song người ta vẫn yêu chuộng tìm kim-luân, chớ lão thật cao sang nhưng không ịch gì cho xã-hội, lại một mai lão rút xuống thì chúng đi đáp lên, nào ai coi lão ra tro gì, cao sang mà vô ích cho đời thì đừng đánh phách.

Tin lạ các nước

Ba chục triệu dân một lần khổ-hại
Tại Nga-từ sự khởi-khó càng ngày càng tiến lên. Ba chục triệu dân đang cơn thống-khổ. Bình-dịch là, bình-rẻ, bình-bách mỗi ngày giết chết mấy ngàn người. Chính phủ Nga cầu-xia Đức-quốc cho quân thấy qua cứu; trong lời cầu-xia, chỉ Gorki có nói rằng: «Buổi này chúng tôi đánh khoanh tay, chỉ còn nhờ vào quốc». Lại cũng có xin Hô-dê-ký cầu cứu

QUAN TOÀN-QUYỀN VIỀNG TÍNH CÁNTHO LONGXUYEN VÀ RACHGIÁ

Đã nói rằng là nước quan Toàn-quyền thời chắt ai cũng đều biết là một nước rất trọng thể, mà như là quan Toàn-quyền MAURICE LONG, thân dân ai cũng nó cực danh-gai, đã dầm thắm mưa-mọc từ buổi ngai để chờ qua Đồng-pháp đến nay.

Tuyệt vậy, từ có tin cho hay rằng: ngày thứ bảy 6 AOÛT, ngài sẽ đến viếng Cán-thơ rồi đi Long-xuyen, tới lại nghỉ tại dinh quan Tham-biên Cán-thơ, đến sáng ngày 7 AOÛT sang viếng tỉnh Rachgiá; thì các nẻo đường tại châu-thành Cán-thơ đều sửa soạn dưng cửa tam quan từ thứ hai cho đến chiều thứ sáu; lúc bấy giờ trông ra quang cảnh thật xinh đẹp, không còn nẻo đường nào là không thấy là cờ tam-sắc dờn gió, cười sơ thu; nhứt là tại đài ngula-si trên vọng, tại dinh quan Chủ-thị và đường đi nhà thờ là chính nơi để chờ tiếp quan Toàn-quyền lại các quan-nhân những là cờ trông ra như én luyến đây, thure là ngoại mục.

Sáng ngày 6 AOÛT chính là ngày thứ bảy, lúc 8 giờ rưỡi thì quan Giám-Đốc Auguste Tholance, tư-chủ tỉnh Cán-thơ (ngai đã xuống Cán-thơ trước quan Toàn-quyền một ngày dưng hầu-don) cùng quan Đốc-phủ-sứ Bô-quang-Trư, và ông Hội-Đổng Quân-Hạt Lê-bá-Cang ngồi xe hơi qua tại chợ Cái-vỏn nghinh tiếp quan TOÀN-QUYỀN.

Bên tổng An-trưởng từ ranh tỉnh cho đến mé sông Bassac (Hậu-Giang) thì hương-chức 11 thôn thuộc về tổng An-Trưởng phân nhau sắp đặt dọn dẹp từ khoản rất nên nghiêm chỉnh, mỗi làng đặc hương an-chứng độ-tổ-bộ, học trò lễ dưng báo hai bên, cá, củ, sủ, trướng, mặc áo trắng xanh, xã-trưởng nang giấy lên tam-sắc. Tại ranh tỉnh, làng Đông-Toạch lãnh phần dọn dẹp có làm một cái cửa tam-quan thiệt đẹp, trên có một tấm bản đồ «Province de Cantho» Nên khi quan Toàn-Quyền đến nơi thì biết rằng đã thuộc về tỉnh CÁNTHO rồi. Lúc 10 giờ thì quan Toàn-quyền và phu-phu cùng ngồi ô-tô với quan Thống-đốc QUESNEL, hai viên quan tùy-bộ quan Toàn-quyền mỗi ông vịn một ô-ga và đến Cái-Vỏn các quan đều hạ xe, thì quan Giám-đốc AUGUSTE THOLANCE, quan Đốc-phủ Sứ ĐO QUANG-TRU, ông Hội-dổng Quân-hạt LÊ-BÁ-CANG cùng làng, tống thuộc tổng An-Trưởng ra nghinh tiếp. Trên công-sở MỸ-THUẬN có bày một cỗ nhạc tiếp-rước, dưới nhà công-sở pháo nổ vang trời. Khi các quan Địa-phương yết lễ xong rồi thì quan Toàn-quyền và các quan Hộ-tung đến lên xe ô-tô thẳng đến bên bờ mấy quả giồng. Hai chiếc ô-may và chiếc tàu Cán-thơ

sinh trình cùng qua khách đang
tôi trước ở số nhà 85 đường Tati
số 130 đường Pellerin, nhà này
chư quán từ trước có thể
của tôi đã thanh bính lấy lần
tôi đã đem lại số 96 cũng đư
Pellerin vẫn chuyển nghề khác còn
g, cao su, bần đông, bần đá
ch để m, có bán đủ các thứ con
tây có lại, như là *Datex*, *Nam*
Politeux, *Composteur*, *elev*,
n độ phụ tùng theo việc con
rẻ đồ tốt mà làm mau, có in *Cat*
đồ gỏi cho quý khách nên quý kh
n cần dùng kiến nào thì xin c
tôi lấy Catalogue lưu kiến mà đ
sẽ hết sự lầm cho vừa ý các
TRẦN-DUY-BÌNH
96Rue Pellerin - Saigon

